

Utlåtande Rotel V (Dnr KS 2022/361)

Ändring av lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun

Framställan från trafiknämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun fastställs i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.
2. Beslutet anmäls till Länsstyrelsen Stockholm.
3. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
4. Beslutet gäller från kungörandet.

Föredragande borgarrådet Daniel Helldén anför följande.

Ärendet

Trafiknämnden konstaterar att i de lokala ordningsföreskrifterna ställs vissa krav på torghandeln, till exempel vilka öppettider som ska gälla, storleken på torghandelsytan, när varor ska levereras och borttransporteras och när städning ska vara utförd. Vidare framgår att torghandlaren ska inneha F-skattsedel och att den som har ett torghandelstillstånd inte får överlåta det till någon annan eller upplåta platsen i andra hand. Det är inte tillåtet att sälja mat och dryck som tillagas på plats.

På salutorgen har torghandlare möjlighet att bland annat sälja färsk frukt, grönsaker och blommor. För att främja ett varierat utbud upplåts i första hand en torghandelsplats per sökande. Om det saknas intressenter kan en tillståndshavare erhålla ytterligare plats på samma torg.

Förutom det uppenbara behovet av ändringar av föreskrifterna, som följer av att trafiknämnden övertagit ansvaret från fastighetsnämnden, föreslår trafiknämnden ändringar som i huvudsak syftar till att underlätta för småföretagare inom torghandel att bedriva verksamhet och att ge torghandlare en ökad trygghet och bättre förutsättningar att driva företag.

Trafiknämnden föreslår att tillfälliga torghandelsplatser införs, för att möta behovet för lokala och småskaliga producenter som inte har behov eller möjlighet att hyra torghandelsplats ett helt kalenderår. Sådan handel föreslås på ett fyrtiotal platser, varav flera inte har någon torghandel sedan tidigare.

Nämnden föreslår att på de tillfälliga torghandelsplatserna ska viss försäljning av mat och dryck få ske, dock ej tillagning av mat från grunden.

Nämnden föreslår att upplåtelseperioderna för fast torghandelsplats förlängs från ett år till maximalt tre år. Redan idag förlängs de flesta upplåtelser så för stadens del innebär förändringen ingen större inskränkning, men den ger handlarna betydligt bättre långsiktighet och därmed bättre förutsättningar för sin näringsverksamhet.

Nämnden föreslår även att rätten till förtur tas bort. Dagens förturssystem hjälper inte den seriöse torghandlaren att planera sin verksamhet, eftersom förturen inte har någon juridisk betydelse och det enda kontraktliknande förhållande som finns mellan torghandlaren och staden är den givna upplåtelsen. Att ta bort rätten till förtur ger däremot nämnden enklare möjligheter att säga upp de torghandlare som bryter mot stadens villkor för verksamheten.

Nämnden föreslår ett antal förändringar avseende de torg som idag har fast torghandelsplats: Vintertullstorget, Husby Södra och Högdalsplan utgår som fasta torghandelsplatser och ersätts av tillfälliga torghandelsplatser. Maltesholmstorget i Hässelby strand föreslås som ny torghandelsyta. Vidare föreslås att på de torg där salutorgsytan har varit mycket större än vad som faktiskt ianspråkats av torghandelsverksamhet minskas ytorna för att göra det möjligt att använda platsen till annat än torghandel.

Nämnden föreslår att det förtydligas att staden och dess ledningsdragande bolag har rätt att komma åt marken i de fall arbeten behöver utföras på torgen. Därmed säkerställs att gatuarbeten inte försenas.

Härutöver föreslås vissa språkliga förändringar samt vissa förtydliganden om tillståndshavarens skyldigheter och ansvar.

Trafiknämnden anser att förslagen är i linje med kommunfullmäktiges uttalade ambition att gynna företagande och särskilt småföretagande. Nämnden avser att förlänga upplåtelseperioderna för de torghandlare som håller sig till stadens villkor och som bidrar till en positiv upplevelse av torghandelsverksamheten.

Genom att ta bort rätten till förtur får nämnden bättre förutsättningar att uppnå stadens mål med trivsamma, städade och trygga torg.

Beredning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret. Trafikkontoret har även stämt av ärendet med miljöförvaltningen avseende att kunna servera mat från torghandelsstånd.

Stadsledningskontoret ser att förslaget till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna bidrar till att målen uppfylls kring en hållbart växande och dynamisk storstad. Kontoret är positivt inställda till att införa tillfälliga torghandelsplatser, till införandet av tillstånd för upp till tre år, förslag för en ökad nyttjandegrad av torgen, underlättande av torghandel på fler platser samt till att rätten till förtur tas bort. Stadsledningskontoret förutsätter att förslagen har utarbetats i samverkan med torghandlare och berörda stadsdelsnämnder, och noterar att arbetet med att ta fram ett gestaltungsprogram för torghandeln pågår.

Mina synpunkter

Torghandeln i Stockholm kan utvecklas till att bli mer upplevelserik, miljövänligare och i större utsträckning bidra till att levandegöra de offentliga platserna i Stockholm. Trafiknämnden har tagit över ansvaret för torghandeln från fastighetsnämnden, och i samband med detta gjort en översyn av verksamheten som kan leda till mer levande och varierad torghandel.

Inriktningen är att stötta småföretagare och göra det enklare för aktörer som vill bedriva torghandel på ett seriöst sätt. Genom att förlänga kontraktstiden från ett år till tre år går det för handlarna att planera verksamheten för längre tid. Samtidigt gör borttagandet av automatisk förtur det lättare för trafikkontoret att säga upp aktörer som inte sköter sig.

Staden tillför tillfälliga torghandelsplatser, något som inte funnits förut, där syftet är att kunna få in ett mer varierat och lokalt utbud. Då mindre företag kan ha svårt att driva torghandel året runt blir detta ett bra sätt för företagare att kunna ansöka om att bedriva torghandel under en begränsad tidsperiod, kopplat exempelvis till skördetider eller högtider. Då antalet platser utökas kommer det också finnas bättre möjligheter att driva torghandel kopplat till varor har producerats eller där intresset från konsumenterna är större.

På de tillfälliga platserna kommer det tillåtas tillredning och försäljning av enklare mat och dryck, vilket gör att fler typer av verksamheter kan använda

sig av torghandeln. Detta kommer att göra torgen mer levande och blomstrande.

Jag är glad över de justeringar vi nu gör, inte minst att de tillfälliga torghandelsplatserna kommer till, något som verkligen kan leda till ett mer varierat utbud och att fler aktörer kan bedriva torghandelsverksamhet.

Nästa steg är att se om utbudet kan differentieras än mer. Därför har trafiknämnden lagt ett uppdrag till trafikkontoret att utreda om och hur en koncessionsupphandling av delar av torghandelsverksamhet skulle kunna utformas, som på enklast möjliga sätt differentierar utbudet på stadens saluhandelstorg och samtidigt främjar den fria konkurrensen. Som första steg är dock tillkomsten av tillfälliga platser, längre kontrakt och bättre kontroll av torghandelsaktörer en mycket bra start på den nya utvecklingen.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun
3. Lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun med spårade ändringar
4. Salutorgsytor
5. Tillfällig torghandel

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun fastställs i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.
2. Beslutet anmäls till Länsstyrelsen Stockholm.
3. Föreskrifter kungörs genom att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokoll för de beslutade föreskrifterna har justerats.
4. Beslutet gäller från kungörandet.

Stockholm den 18 maj 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Daniel Helldén

Hans Altsjö

Remissammanställning

Ärendet

Trafiknämnden konstaterar att i de lokala ordningsföreskrifterna ställs vissa krav på torghandeln, till exempel vilka öppettider som ska gälla, storleken på torghandelsytan, när varor ska levereras och borttransporteras och när städning ska vara utförd. Vidare framgår att torghandlaren ska inneha F-skattsedel och att den som har ett torghandelstillstånd inte får överlåta det till någon annan eller upplåta platsen i andra hand. Det är inte tillåtet att sälja mat och dryck som tillagas på plats.

På salutorgen har torghandlare möjlighet att bland annat sälja färsk frukt, grönsaker och blommor. För att främja ett varierat utbud upplåts i första hand en torghandelsplats per sökande. Om det saknas intressenter kan en tillståndshavare erhålla ytterligare plats på samma torg.

Förutom det uppenbara behovet av ändringar av föreskrifterna, som följer av att trafiknämnden övertagit ansvaret från fastighetsnämnden, föreslår trafiknämnden ändringar som i huvudsak syftar till att underlätta för småföretagare inom torghandel att bedriva verksamhet och att ge torghandlare en ökad trygghet och bättre förutsättningar att driva företag.

Trafiknämnden föreslår att tillfälliga torghandelsplatser införs, för att möta behovet för lokala och småskaliga producenter som inte har behov eller möjlighet att hyra torghandelsplats ett helt kalenderår. Sådan handel föreslås på ett fyrtiotal platser, varav flera inte har någon torghandel sedan tidigare.

Nämnden föreslår att på de tillfälliga torghandelsplatserna ska viss försäljning av mat och dryck få ske, dock ej tillagning av mat från grunden.

Nämnden föreslår att upplåtelseperioderna för fast torghandelsplats förlängs från ett år till maximalt tre år. Redan idag förlängs de flesta upplåtelseperioder så för stadens del innebär förändringen ingen större inskränkning, men den ger handlarna betydligt bättre långsiktighet och därmed bättre förutsättningar för sin näringsverksamhet.

Nämnden föreslår även att rätten till förtur tas bort. Dagens förturssystem hjälper inte den seriöse torghandlaren att planera sin verksamhet, eftersom förturen inte har någon juridisk betydelse och det enda kontraktsliknande förhållande som finns mellan torghandlaren och staden är den givna upplåtelsen. Att ta bort rätten till förtur ger däremot nämnden enklare möjligheter att säga upp de torghandlare som bryter mot stadens villkor för verksamheten.

Nämnden föreslår ett antal förändringar avseende de torg som idag har fast torghandelsplats: Vintertullstorget, Husby Södra och Högdalsplan utgår som fasta torghandelsplatser och ersätts av tillfälliga torghandelsplatser. Maltesholmstorget i Hässelby strand föreslås som ny torghandelsyta. Vidare föreslås att på de torg där salutorgsytan har varit mycket större än vad som faktiskt ianspråkats av torghandelsverksamhet minskas ytorna för att göra det möjligt att använda platsen till annat än torghandel.

Nämnden föreslår att det förtydligas att staden och dess ledningsdragande bolag har rätt att komma åt marken i de fall arbeten behöver utföras på torgen. Därmed säkerställs att gatuarbeten inte försenas.

Härutöver föreslås vissa språkliga förändringar samt vissa förtydliganden om tillståndshavarens skyldigheter och ansvar.

Trafiknämnden anser att förslagen är i linje med kommunfullmäktiges uttalade ambition att gynna företagande och särskilt småföretagande. Nämnden avser att förlänga upplåtelseerna för de torghandlare som håller sig till stadens villkor och som bidrar till en positiv upplevelse av torghandelsverksamheten. Genom att ta bort rätten till förtur får nämnden bättre förutsättningar att uppnå stadens mål med trivsamma, städade och trygga torg.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 mars 2022 följande.

1. Trafiknämnden godkänner för egen del trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.
2. Trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastslå trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.
3. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att utreda om och hur en koncessionsupphandling av delar av torghandelsverksamhet skulle kunna utformas som på enklast möjliga sätt differentierar utbudet på stadens saluhandelstorg och samtidigt främjar den fria konkurrensen.
4. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.
5. Trafiknämnden anför därutöver följande:

Vi välkomnar trafikkontorets förslag på ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandeln. I förslaget ändrar man från ett års

kontrakt med automatisk förlängning på de permanenta ytorna till tre år utan automatisk förlängning. Detta tycker vi är en bra förändring. Men det finns idag ingen idé om hur nya aktörer kommer in. Det finns ingen kö eller annat sätt att anmäla intresse. I dag har staden inte heller möjlighet att påverka utbudet på torgen. Lagstiftningen medger dock styrmedel som kan göra det möjligt att främja en större variation. Trafikkontoret får i uppdrag att utreda om och hur en koncessionsupphandling av delar av torghandelsverksamhet skulle kunna utformas som på enklast möjliga sätt differentierar utbudet på stadens saluhandelstorg och samtidigt främjar den fria konkurrensen. Vi kan därmed skapa ett urval samtidigt som vi får en öppnare process. Upphandlingsförfarandet ska vara enkelt och transparent. *Särskilt uttalande* gjordes av Rikard Warlenius (V) och Inger Edvardsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Malin Ericson (Fi), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Trafikkontoret har enligt uppdrag i budget 2021 tagit fram ett förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun.

Förslaget innebär möjlighet till tillfällig torghandel, ändringar i salutorgsytor, förlängd upplåtelsestid och ändringar i förturssystemet för torghandelsupplåtelser samt vissa mindre förändringar i föreskrifterna.

På trafiknämndens sammanträde den 17 februari 2022 presenterade kontoret ett förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun. Nämnden fattade då beslut om att återremittera ärendet till kontoret för att göra ett antal justeringar, bl.a. gällande fler platser med möjlighet till tillfälliga torghandelsplatser. Föreliggande ärende utgår från det ärende som presenterades vid februarinämnden, men med ett antal tillägg i enlighet med nämndens beslut.

Bakgrund

I Stockholm finns idag ett 50-tal salutorg spridda över hela staden. Knappt 20 av dessa är belägna i innerstaden. Antalet torghandelsplatser varierar på de olika torgen. Sammanlagt finns drygt 150 torghandelsplatser i Stockholm.

På salutorgen har man som torghandlare möjlighet att bland annat sälja färsk frukt, grönsaker och blommor. Det är inte tillåtet att sälja mat och dryck som tillagas på plats. Den som vill bedriva torghandel i Stockholm ansöker till trafikkontoret. För att främja ett varierat utbud upplåter kontoret i första hand en torghandelsplats per

sökande. Om det saknas intressenter kan befintlig tillståndshavare erhålla ytterligare plats på samma torg.

Staden ställer vissa krav på torghandeln. T.ex. vilka öppettider som ska gälla, storleken på torghandelsytan, när varor ska levereras och borttransporteras och när städning ska vara utförd. Torghandlaren ska även inneha F-skattsedel. Den som har ett torghandelstillstånd i Stockholm får inte överlåta det till någon annan eller upplåta platsen i andra hand.

Den 1 januari 2020 flyttades ansvaret för torghandelsverksamheten från fastighetsnämnden till trafiknämnden. I och med det samlades alla frågor om drift och utveckling av stadens torg inom trafikkontoret. Detta innebär att ett helhetsgrepp kan tas om de offentliga rummen utifrån varje torgs unika förutsättningar och med fokus på samverkan och trygghet.

Trafikkontoret har i uppdrag att arbeta för att torghandelsplatserna upplevs som trivsamma, städade och trygga vistelsemiljöer. I uppdraget ingår även att förstärka tillsynen så att regelverket följs och främja närproducerade varor genom att ge lokala producenter möjlighet till torghandel.

I budget 2021 fick trafikkontoret även i uppdrag att uppdatera de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.

På trafiknämndens sammanträde den 17 februari 2022 presenterade kontoret ett förslag till ändringar av lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun. Nämnden fattade då beslut om att återremittera ärendet till kontoret för att göra ett antal justeringar:

- Möjlighet för tillfällig torghandel bör om möjligt även införas på Blasieholms torg på Norrmalm, Bromstens torg i Spånga, Narvavägsallén på Östermalm, Storängstorget på Östermalm, Tallkrogen/Gubbängen i Farsta, vid parkleken Vårgården i Vårberg, samt Valhallavägsallén på Östermalm.
- Det bör finnas ytor för tillfällig torghandel även på vissa av de permanenta torghandelsplatserna. Nämnden föreslog att det införs tillfälliga torghandelsytor på Hötorget, Hornstull, Liljeholmstorget, Mariatorget, Medborgarplatsen och Östermalmstorg. För Hötorget föreslogs minst fyra ytor för tillfällig torghandel.
- Det finns sedan 10-15 år ett generellt förbud mot att tillreda mat på torgen. Nämnden vill att det ska ges en möjlighet till att tillreda mat på samtliga tillfälliga torghandelsplatser.

Föreliggande ärende utgår från det ärende som presenterades vid februarinämnden, men med ett antal tillägg i enlighet med nämndens beslut.

Kommunens rätt att reglera torghandel

Rätten för en kommun att upplåta en yta för torghandel följer av reglerna i 2 kap. 1 § kommunallagen, KL, om den kommunala kompetensen.

Har kommunen upplåtit en yta till allmän försäljningsplats (salutorg) får kommunen även besluta om sådana föreskrifter för platsen som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet. För att undvika snedvridning av konkurrensen får inte föreskrifterna utformas så att varuutbudet regleras utöver vad som är påkallat från ordnings- eller säkerhetssynpunkt.

Kommunfullmäktige beslutar vilka ytor som ska upplåtas till salutorg. En förteckning över salutorgen i Stockholm finns i lokala ordningsföreskrifter för torghandeln i Stockholms kommun.

Inom respektive salutorgsyta finns en eller flera torghandelsplatser, dessa upplåts av trafikkontoret. Staden har med stöd av bestämmelserna i avgiftslagen rätt att ta ut avgift för upplåtelse av plats på salutorg. Taxan för upplåtelse av torghandelsplats beslutas av kommunfullmäktige och indexuppräknas vid varje årsskifte.

Förändringar i ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun

I bilaga framgår förslag på ändrade ordningsföreskrifter.

Tillfälliga torghandelsplatser

Enligt de nu gällande ordningsföreskrifterna för torghandel i Stockholms kommun upplåts torghandelsplatser kalenderårsvis. Enligt kontorets bedömning främjar det inte den mindre lokala producenten som endast har möjlighet att sälja tillfälligtvis och inte kontinuerligt från en fast torghandelsplats.

För att underlätta och möta behovet för lokala och småskaliga producenter föreslår kontoret därför att tillfälliga torghandelsplatser införs i Stockholm. I enlighet med trafiknämndens beslut i februari 2022 har listan på dessa platser utökats med följande: Blasieholmstorg på Norrmalm, Bromstens torg i Spånga, Narvavägsallén på Östermalm, Tallkrogen i Farsta, Vårbergsparken intill parkleken Vårgården i Vårberg och Valhallavägsallén på Östermalm.

Tillfälliga torghandelsplatser införs även på de permanenta salutorgsytorna Medborgarplatsen, Mariatorget, Liljeholmstorget och på Hötorget som får fem nya platser.

Kontoret har sedan tidigare föreslagit tillfällig torghandel på Gubbängstorget i Farsta samt vid Storängstorget på Östermalm vilket möter Trafiknämndens beslut.

Trafiknämndens förslag om en tillfällig torghandelsplats i Hornstull är enligt kontorets bedömning inte möjlig då det redan är trångt på platsen i kombination med stora flöden, då platsen är en omstigningsplats för kollektivtrafiken. Kontoret föreslår istället en plats i närheten på Kristinehovsgatan.

Kontoret avser fortsätta utvecklingen av fler tillfälliga torghandelsplatser med målet att samtliga lämpliga torg ska ha tillfälliga torghandelsplatser. Vidare planeras i samband med att Östermalmstorg iordningsställs, en plats för tillfällig torghandel intill den permanenta torghandeln.

Då småskalig produktion är mer säsongsbetonad saknas det stöd för att det skulle finnas behov av försäljning på torghandelsplats över ett helt kalenderår. De tillfälliga torghandelsplatserna kommer därför att kunna sökas med kortare upplåtelsestid. Detta

kommer öka möjligheten för boende och besökare i Stockholm att lättare kunna handla lokalproducerade varor.

I enlighet med trafiknämndens beslut i februari 2022 tillåts viss försäljning av mat på tillfälliga torghandelsplatser. Tillagning av mat från grunden tillåts dock inte. Detta eftersom de krav som ställs i t.ex. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien, inte kan tillhandahållas på stadens torghandelsplatser i dagsläget. Det gäller bl.a. tillgång till rinnande vatten, redskaps- och beredningsytor, avfallshantering och kylanläggning.

För att de tillfälliga torghandelsplatserna inte ska kunna bokas upp av en och samma tillståndshavare under hela året kommer bokningssystemet begränsa hur många aktiva bokningar en tillståndshavare kan ha samtidigt samt hur långa dessa får vara.

De föreslagna tillfälliga torghandelsytorna framgår av bilaga 4 till detta tjänsteutlåtande.

Nya och justerade fasta torghandelsytor

Efter förslag från närboende och intresse från torghandlare föreslås Maltesholmstorget i Hässelby strand som ny torghandelsyta. På torg där salutorgsytan har varit mycket större än vad som faktiskt ianspråkats av torghandelsverksamhet har ytorna minskats för att göra det möjligt att använda platsen till annat än torghandel.

Vintertullstorget, Husby Södra och Högdalsplan utgår som fasta torghandelsplatser och ersätts av tillfälliga torghandelsplatser.

- På Vintertullstorget har ett försök med torghandel gjorts under 2021. Försöket indikerade att platsen inte är attraktiv för fast torghandel, då den torghandlare som ansökte om platsen kort därefter valde att säga upp sitt tillstånd.
- Husby Södra har under en längre tid stått tom. Kontoret anser därför att denna plats är mer lämpad för torghandel av tillfällig karaktär.
- Högdalsplan har under en längre tid stått tom. Kontoret anser därför att denna plats är mer lämpad för torghandel av tillfällig karaktär.

Utökade upplåtelsestider för fast torghandel

Som tidigare nämnts upplåts de fasta torghandelsplatserna kalenderårsvis. För den som ska bedriva näringsverksamhet är ett års framförhållning en mycket kort tid, både för att kunna motivera nödvändiga investeringar, bland annat i fordon, samt för att kunna få eventuella banklån. Kontoret föreslår därför att upplåtelsestiderna för torghandeln förlängs från 1 år till maximalt 3 år. Detta är en åtgärd som görs för att ge bättre förutsättningar för de företagare som bedriver torghandelsverksamhet i staden. Redan idag förlängs de flesta upplåtelser så för stadens del innebär denna förändring ingen större inskränkning men ger handlarna betydligt bättre långsiktighet och därmed bättre förutsättningar för sin näringsverksamhet.

Enligt en mastersuppsats från Stockholms Universitet, ”Den fula ankungen en undersökning om torghandelns vara i Stockholm 1990-2014 av Bonnie Bernström, hade närmare 85% av Stockholms torghandlare utländsk bakgrund 2014, vilket är en

markant ökning sedan 1990-talet. I samma undersökning framhålls att torghandeln skapar jobb även för de som inte haft fullgoda kunskaper i svenska. Efter att företagaren etablerat verksamhet har de kunnat anställa fler med kort tid i Sverige. Genom att förlänga upplåtelseerna till tre år får dessa företag bättre framförhållning och bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet och kan även anställa fler personer. Längre upplåtelsestider innebär även att kontoret kan lägga mindre fokus på att förnya upplåtelser och mer på tillsyn och uppföljning.

Förändringar i förturen

I samband med att kontoret föreslår en förlängning av upplåtelsestiderna för torghandeln föreslår kontoret också att rätten till förtur tas bort. Dagens förturssystem hjälper inte den seriöse torghandlaren att planera sin verksamhet eftersom förturen inte har någon juridisk betydelse och det enda kontraktlikande förhållande som finns mellan torghandlaren och staden är den givna upplåtelsen. Att ta bort rätten till förtur ger däremot kontoret enklare möjligheter att säga upp de torghandlare som bryter mot stadens villkor för verksamheten.

Övriga förändringar

En ny § 6 har tillkommit för att förtydliga att staden och dess ledningsdragande bolag har rätt att komma åt marken i de fall arbeten behöver utföras på torgen. I övrigt har vissa språkliga förändringar gjorts i föreskrifterna samt att ansvarig nämnd har ändrats från fastighetsnämnden till trafiknämnden.

Analys och konsekvenser

Syftet med de föreslagna förändringarna är dels att underlätta och ge bättre framförhållning för småföretagare inom torghandel att bedriva verksamhet på stadens mark, dels underlätta för tillfälliga handlare att sälja närproducerade varor samt dels förbättra utbudet av närproducerade produkter för boende och besökare i Stockholm. Framförallt möjligheten till kortare torghandelsupplåtelser gör det lättare för småskaliga och lokala producenter att få tillstånd för att använda stadens mark till försäljning medan förlängd upplåtelsestid för torghandelsplats ger torghandlare en ökad trygghet och bättre förutsättningar att driva företag.

Trafikkontorets synpunkter

I budget 2022 är företagande och företagens villkor ett av de mest prioriterade områdena. Torghandlarna i Stockholm är småföretagare där varje företag sysselsätter ett fåtal personer, men tillsammans rör det sig om flera hundra personer som varje dag skapar sin egen försörjning genom att sälja frukt, grönsaker, blommor och andra varor på stadens torg. Det egna företaget ger bättre förutsättningar till en stabil försörjning än många andra ingångsjobb och ger den som har förmåga och ambition goda möjligheter att expandera och utveckla verksamheten. Trafikkontorets förslag till förlängda upplåtelsestider är därför helt i linje med fullmäktiges beslut och ambition om att gynna företagande och särskilt småföretagande.

Med den föreslagna ändringen av ordningsföreskrifterna så att staden eller ledningsdragande bolag kan komma åt platsen vid behov, säkerställs att gatuarbeten inte sinkas. En förlängd upplåtelsestid gör det inte heller svårare att säga upp de handlare som inte sköter sig. Det tillsammans med att ta bort rätten till förtur ger kontoret bättre förutsättningar att uppnå stadens mål med trivsamma, städade och trygga torg. Den osäkerhet det kan skapa hos torghandlarna kompenseras av förlängda upplåtelsestider. Kontorets avsikt är att förlänga upplåtelsestiderna för de torghandlare som håller sig till stadens villkor och som bidrar till en positiv upplevelse av torghandelsverksamheten.

De tillfälliga torghandelsplatserna kommer ge lokala producenter, vars huvudsakliga verksamhet är produktion och inte torghandel, möjlighet att enstaka dagar eller enstaka tillfällen kunna saluföra sina varor. Det kommer bli ett billigare och enklare alternativ för dessa tillfälliga handlare och man skulle kunna se det som torghandelns motsvarighet till tillfälliga pop up butiker. Förhoppningen är att detta kommer leda till ett större utbud av lokalt producerade varor i Stockholm.

Trafikkontoret ser trafiknämndens justeringar enligt beslut, om att införa viss servering av mat på de tillfälliga torghandelsplatserna, som en möjlighet att kunna utveckla vidare om förfarandet faller väl ut.

Vidare ser kontoret positivt på tillägget i trafiknämndens beslut om att införa ytterligare fler tillfälliga torghandelsplatser. Fler tillfälliga torghandelsplatser kan möjliggöra och bidra till ett bra inslag i stadsbilden samt utveckla dagens torghandel. Med detta föreslår trafikkontoret att trafiknämnden godkänner trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun samt att trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastslå trafikkontorets förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun.

Beredning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

I *Budget 2022* framhåller kommunfullmäktige att den övergripande inriktningen är att Stockholm ska utvecklas som en hållbart växande och dynamisk storstad. Det ska uppnås bland annat genom att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat, som i sin tur ska uppnås genom att förutsättningarna för att starta och driva företag ska

förbättras och att staden ska vara tillmötesgående, opartisk och effektiv i kontakter med såväl små som stora företag. Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. Företagandets villkor och företagets betydelse för att skapa välstånd och arbetstillfällen ska vägleda stadens beslutsfattande.

Samtliga nämnder och bolag ska säkerställa att staden erbjuder trygga, attraktiva och rena stadsmiljöer. Trafiknämnden har genom sitt stadsövergripande ansvar för skötsel och renhållning av gator och torg en särställning. I och med att ansvaret för torghandeln fördes över till trafiknämnden från och med 2020 samlades alla frågor om drift och utveckling av stadens torg inom en nämnd, vilket medförde att ett helhetsgrepp kan tas om de offentliga rummen utifrån varje torgs unika förutsättningar och med fokus på samverkan och trygghet. I *Budget 2022* anges att nämnden ska utveckla torghandelsverksamheten utifrån lokala förutsättningar, främja närproducerad mat och ha ett småföretagarperspektiv, så att torgen upplevs som trivsamma, städade och trygga vistelsemiljöer. Arbetet ska genomföras tillsammans med näringsidkarna och berörda stadsdelsnämnder och i enlighet med gestaltungsprogram för stadens torgverksamheter.

Stadsledningskontoret anser att trafiknämnden med sitt förslag till ändringar i de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln bidrar till att de övergripande målen uppfylls. Genom att införa tillfälliga torghandelsplatser skapas möjlighet för den småskaliga produktionen att finna avsättning för sina produkter.

Stadsledningskontoret anser att de föreslagna ändringarna i föreskrifterna är väl motiverade. Införandet av tillstånd för upp till tre år innebär en möjlighet för näringsidkarna att ha ett mer långsiktig perspektiv på sin verksamhet, som kan bli grunden för en kvalitativ utveckling. Kontoret ser positivt på de förändringar som föreslås för att öka nyttjandegraden på torgen, underlätta för torghandel på fler torg och skapa fler arbetstillfällen, liksom att ett antal förtydliganden föreslås. Att rätten till förtur tas bort är en viktig signal om att staden inte tolererar oseriösa aktörer inom näringen. Förslagen bedöms bidra till ökad trygghet, säkerhet och trivsel på torgen.

Stadsledningskontoret konstaterar att det inte tydligt framgår om förslagen har utarbetats tillsammans eller i samverkan med torghandlarna och berörda stadsdelsnämnder, men förutsätter att så har skett. Stadsledningskontoret noterar att trafiknämnden i verksamhetsberättelsen för 2021 rapporterade att arbetet med att ta fram ett gestaltungsprogram för torghandeln hade påbörjats och det kommer att fortsätta under 2022.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer de lokala ordningsföreskrifterna för torghandeln i Stockholms kommun, i enlighet med trafiknämndens förslag enligt bilaga 1, att gälla från och med att det på kommunens digitala anslagstavla tillkännages att protokollet för de beslutade föreskrifterna har justerats.

Reservationer m.m.

Trafiknämnden

Särskilt uttalande gjordes av Rikard Warlenius m.fl. (V) och Inger Edvardsson m.fl. (S) enligt följande.

Vi välkomnar de båda huvudsakliga förändringarna trafikkontoret föreslår; att tillstånd normalt ska beviljas för tre år i stället för ett, och att en möjlighet till tillfälliga torghandelsplatser ska införas. Den permanenta torghandeln, liksom f.ö. livsmedelsbutikernas försäljning av motsvarande varor, bygger med nödvändighet på import under större delen av året. Det är värdefullt om den kan kompletteras med möjlighet för lokala producenter att sälja sina produkter t.ex. under skördesäsong.

Vi instämmer i att de torg eller gågator där torghandel bedrivs måste upplevas som ”trivsamma, städade och trygga”. Vi menar att överförandet av ansvaret för torghandelsverksamheten från fastighetsnämnden till trafiknämnden fr.o.m. år 2020 ökat möjligheterna att placera torgstånd så, att de ökar attraktiviteten i de offentliga rummet, snarare än att störa helhetsbilden. Ökad vikt bör, inför tillståndsgivningen, läggas vid placeringen och utformningen av torgstånden. Längre tillståndstider, liksom möjligheten till tillfälliga torgstånd, ökar vikten av detta.

Med nu tillgängliga resurser har Trafikkontoret svårt att utöva tillräcklig tillsyn över att handlarna följer de villkor tillstånden är förenade med. Det förekommer t.ex. att icke fasta försäljningsstånd, bänkar, etc., står kvar över natten även om tillståndet föreskriver att de ska tas bort varje dag efter stängning. De nya principerna för tillståndens varaktighet ökar behovet av tillsyn över att villkoren följs.

För att torgen ska upplevas som trivsamma och städade krävs också att tomkartonger, lastpallar, varuvagnar, o.d. städas undan kontinuerligt under dagtid. Det är alltså inte tillräckligt att så ska ske efter stängning för dagen. Torghandeln pågår – naturligtvis - under den tid på dygnet då många passerar eller vistas på torget, och det är under den tiden man upplever torgen som skräpiga eller trivsamma. Tillståndsvillkoren, och tillsynen, behöver anpassas till detta.

Ersätтарыttrande gjordes av Malin Ericson (Fi), som instämmer i särskilt uttalande från Rikard Warlenius (V) och Inger Edvardsson m.fl. (S).